



Eindverslag

Opgraving - begeleiding

Sloopdossier

Mechelen, Zwartzustervest

Eindverslag Opgraving - begeleiding Sloopdossier - Mechelen, Zwartzustervest

Titel

Auteur
Robrecht Vanoverbeke

Erkende archeoloog
BAAC Vlaanderen bvba
OE/ERK/Archeoloog/2015/00020

BAAC-Projectnummer
2022-0362

Plaats en datum
Evergem, 9 oktober 2023

Reeks en nummer
BAAC Vlaanderen Rapport 2606
ISSN 2033-6896

© BAAC Vlaanderen bvba. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook.

Inhoud

1	Beschrijvend gedeelte	1
1.1	<i>Administratieve gegevens</i>	<i>1</i>
1.2	<i>Werkwijze en opgravingsstrategie.....</i>	<i>4</i>
2	Onderzoeksresultaten en conclusie	5
3	Lijsten	8
3.1	<i>Figurenlijst</i>	<i>8</i>
3.2	<i>Plannenlijst</i>	<i>8</i>
4	Bibliografie.....	8
5	Bijlagen.....	9

1 Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

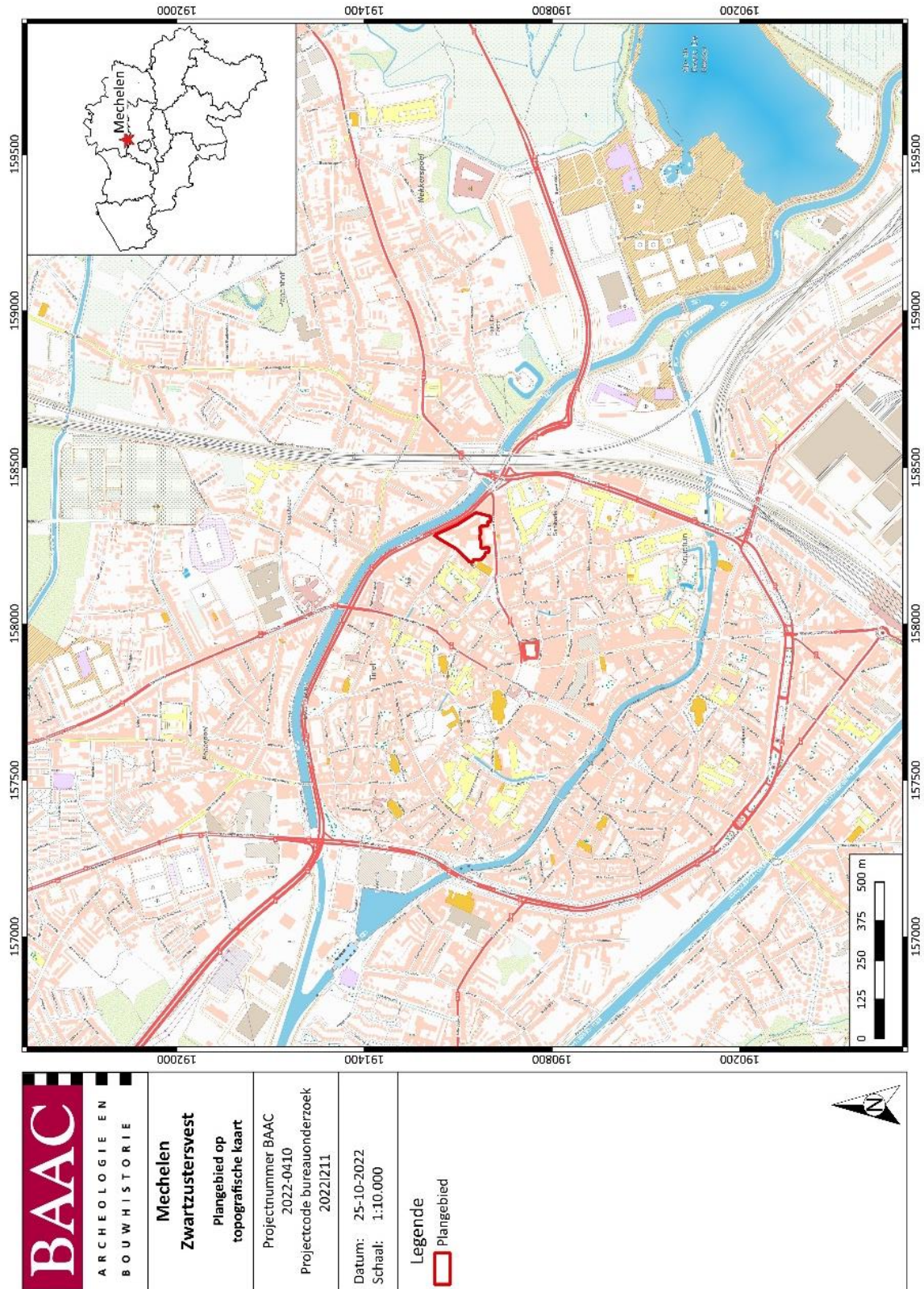
Naam site	Opgraving - begeleiding Sloopdossier - Mechelen, Zwartzustersvest		
Ligging	Zwartzustersvest 47, Mechelen, provincie Antwerpen		
Kadaster	Mechelen, afdeling 1, sectie B, perceel 569E2 en 569F2		
Coördinaten	Noordwest:	x: 158194,92	y: 191175,02
	Noordoost:	x: 158355,39	y: 191175,02
	Zuidwest:	x: 158194,92	y: 190995,91
	Zuidoost:	x: 158355,39	y: 190995,91
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2022-0362		
ID Archeologienota	19674 ¹		
Opgraving	Projectcode	2022L230	
	Erkende archeoloog	Robrecht Vanoverbeke (Erkenningsnummer: 20015/00022)	
	Betrokken actoren	Toon De Herdt (archeoloog), Inger Woltinge (archeoloog)	
	Betrokken derden	/	
	Uitvoertermijn	Maart-september 2023	

Alle in dit document gebruikte plannen zijn afkomstig uit de catalogus van Geopunt Vlaanderen² of het portaal Databank Ondergrond Vlaanderen³, tenzij anders vermeld.

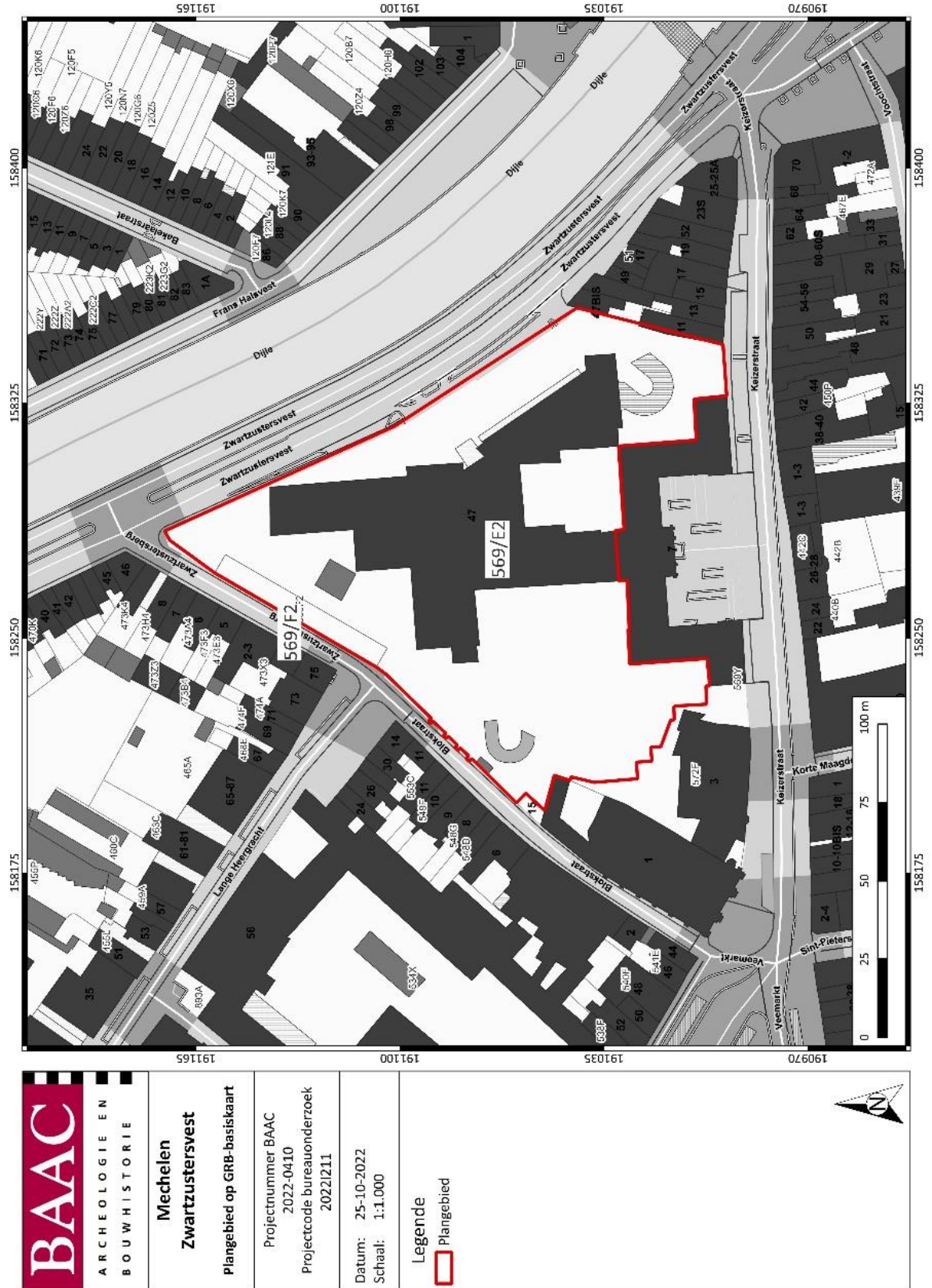
¹ ROBBERECHTS 2021

² GEOPUNT VLAANDEREN 2023 - administratief, historisch, orthofotografisch

³ DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN 2023 - geografisch



Plan 1: Plangebied op topografische kaart (digitaal; 1:10.000; 25.10.2022).

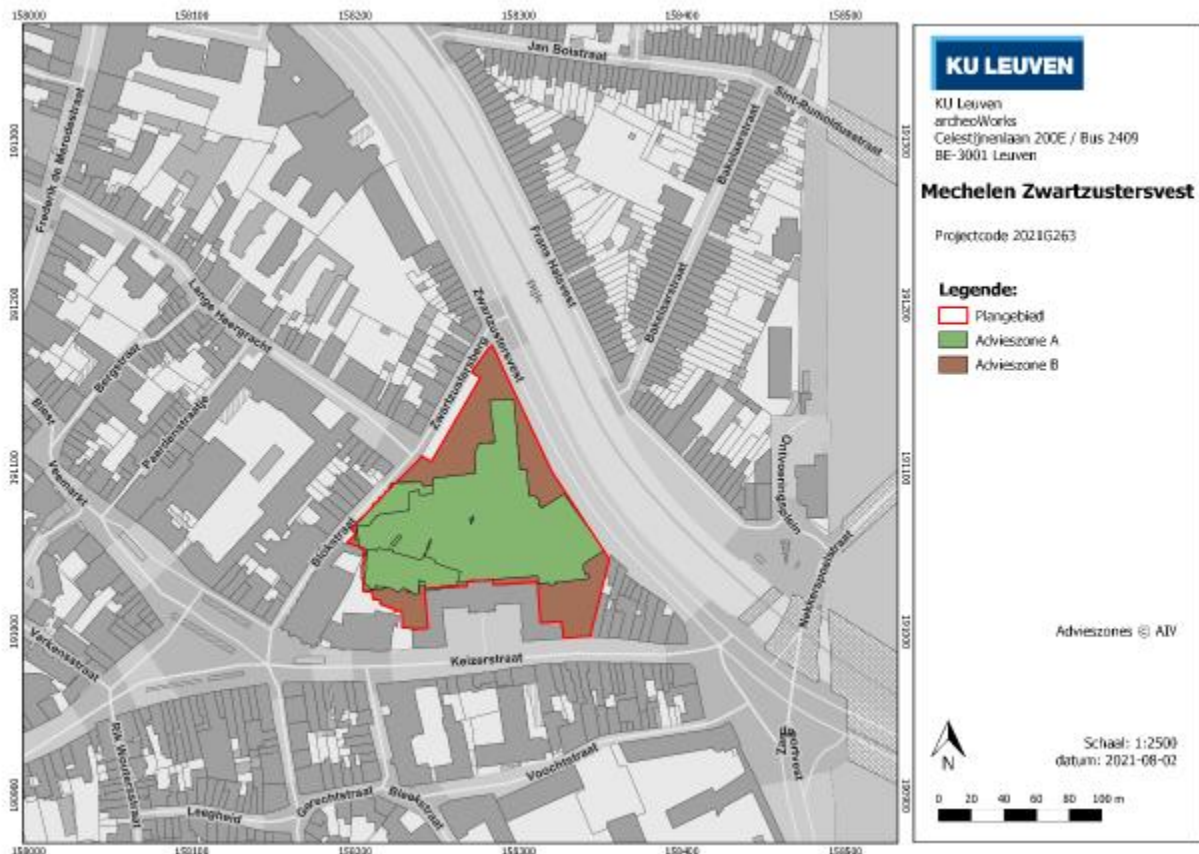


<p>BAAC ARCHEOLOGIE EN BOUWHISTORIE</p>	<p>Mechelen Zwartustersvest</p>
	<p>Plangebied op GRB-basiskaart</p>
<p>Projectnummer: BAAC 2022-0410 Projectcode bureauonderzoek 2022I211</p>	<p>Datum: 25-10-2022 Schaal: 1:1.000</p>
<p>Legende Plangebied</p>	

Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 25.10.2022).

1.2 Werkwijze en opgravingsstrategie

N.a.v. de sloop van het voormalige ziekenhuis aan de Zwartzustersvest te Mechelen werd een archeologienota opgesteld met een advies voor een werfbegeleiding gedurende de sloop.⁴ Deze sloop werd aangevat in februari 2023 en duurde tot en met begin september van datzelfde jaar. Gedurende de werkzaamheden voerde BAAC Vlaanderen bvba op verschillende tijdstippen een terreinbezoek uit om de voortgang van de sloopwerken op te volgen.



Figuur 1: Opdeling van het plangebied in advieszone A (geen verder archeologisch onderzoek vereist) en zone B (verder onderzoek vereist), volgens de AN met ID19674.⁵

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek werd het plangebied opgedeeld in twee advieszones (zie Figuur 1). Zone A betrof de bebouwde zone met onderkeldering. Er werd geoordeeld dat de archeologische waarden in deze zone reeds werden vernield door de vele bouwwerkzaamheden. In deze zone diende m.a.w. geen vervolgonderzoek te worden uitgevoerd. Het advies voor vervolgonderzoek was van toepassing op zone B. Het betrof zones die niet waren bebouwd, maar die werden ingenomen door groenzones en/of verhardingen. In deze zones was de verwachte verstoring minder ingrijpend en de kans op het aantreffen van archeologie bijgevolg hoog. Tijdens bepaalde werken in deze zone (zie onder) diende een werfbegeleiding te worden voorzien. De grootte van de advieszone bedroeg 4408m².

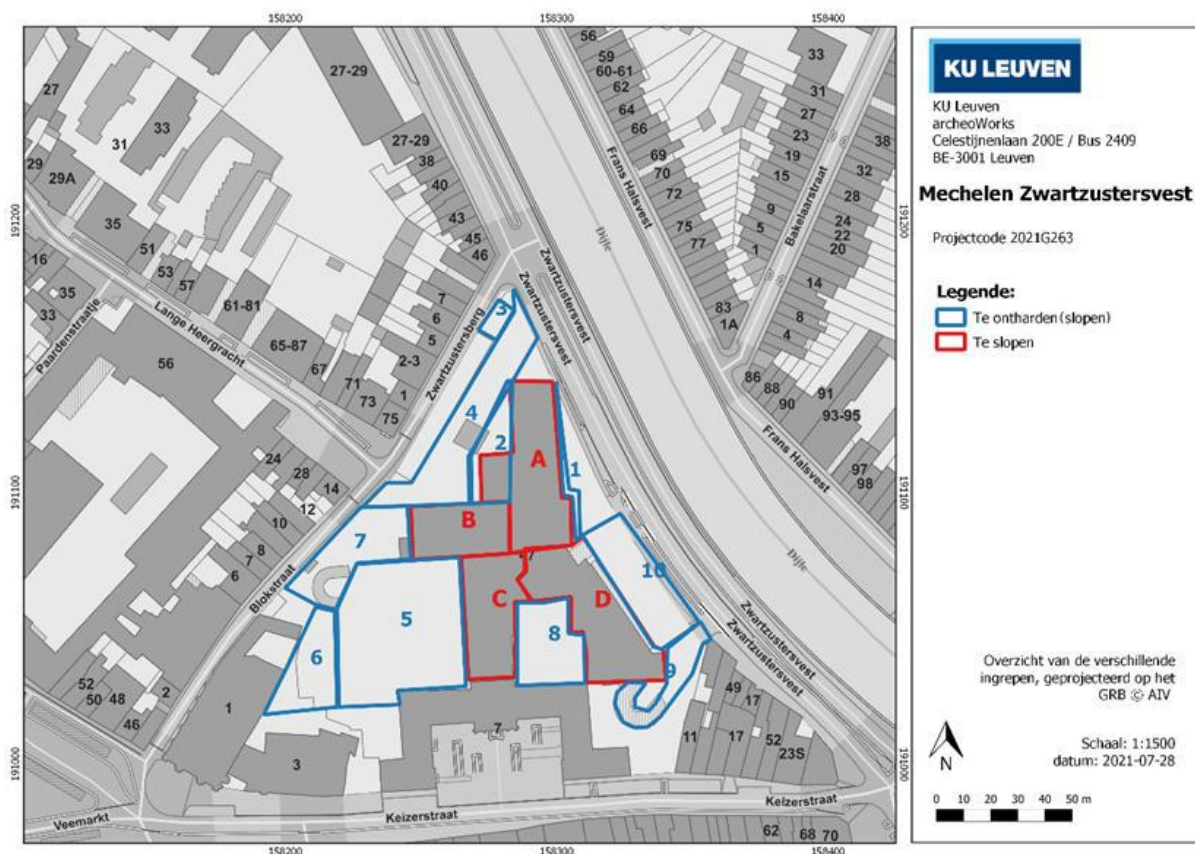
⁴ ROBBERECHTS 2021

⁵ ROBBERECHTS 2021

1. Wat betreft de te ontharden zones werd geadviseerd de ingrepen dieper dan 50 cm onder maaiveld te begeleiden.
2. Bij het slopen van de wand van de parkeergarage tegen de Zwartzustersvest diende werfgeleiding te worden voorzien aangezien daar resten werden verwacht van de 13de-eeuwse Blokpoort.
3. Bij het uitbreken van ondergrondse structuren dient een onderscheid te worden gemaakt tussen oude (19de eeuw en ouder) en recentere (20ste eeuw) structuren. Alvorens oude bak- en natuurstenen structuren uit te breken (funderingen, gewelven, beerputten, ...), dienen deze te worden gedocumenteerd door de archeoloog die de werfbegeleiding verzorgt.

2 Onderzoeksresultaten en conclusie

Tijdens de verschillende werfbezoeken bleek al snel dat de sloopwerkzaamheden weinig tot geen archeologische begeleiding vereisten. Binnen advieszone B werden namelijk de te ontharden zone nooit dieper vergraven dan 50cm onder het bestaande maaiveld. Er werden bijgevolg geen archeologische vlakken en/of werkputten aangelegd



Figuur 2: Overzicht van de verschillende zones en ingrepen.⁶

⁶ ROBBERECHTS 2021.



Figuur 3: Het onderzoeksterrein tijdens de sloopwerken op 16/06/2023 (@BAAC)

Op 23 juni 2023 werd volgens afspraak met de aannemer de bestaande keldermuur in Zone 10 aan de Zwartzustervest verwijderd. Het bureauonderzoek had aangetoond dat in deze zone de kans op het aantreffen van resten van de voormalige Blokpoort bestaande was. Al snel werd duidelijk dat het begeleiden van deze werken weinig tot geen zin zou hebben. Om reden van stabiliteit (afstand tot rijweg) werd de muur in stroken van 1,5m verwijderd en onmiddellijk aangevuld met grond om de stabiliteit er te waarborgen. Het bleek onmogelijk en uiterst onveilig om ook maar enige degelijke waarneming te doen. Bij een later werfbezoek bleken in deze zone bovendien geen sporen van de poort vrijgekomen te zijn.



Figuur 4: Weggehaalde keldermuur en aanvulling talud thv Zone 10 , situatie op 07/08/2023 (@BAAC)



Figuur 5: Zicht op de verwijderde keldermuur thv Zone 1, situatie op 07/08/2023 (@BAAC).

In augustus en september van 2023 volgden nog een aantal werfbezoeken waaruit telkens bleek dat de sloopwerkzaamheden geen archeologische relevante niveaus, sporen en/of structuren raakten.

Verder werden geen andere ingrijpende werken voorzien. Ondergrondse structuren, ouder dan de 20ste eeuw, werden niet verwijderd.

In het kader van een omgevingsvergunningsaanvraag voor de toekomstige ontwikkeling op het terrein loopt op heden (september 2023) parallel eveneens een archeologietraject. De initiatiefnemer voorziet het indienen van de omgevingsvergunning eind september - begin oktober 2023. Deze vergunningsaanvraag zal gepaard gaan met een reeds ingediende archeologienota (ID27514). Reeds in februari 2023, net voor de sloopwerkzaamheden en binnen dit tweede archeologienota-traject werd daarvoor een proefputtenonderzoek uitgevoerd (Toelating ID863). De advieszone voor dit vooronderzoek met ingreep in de bodem kwam overeen met advieszone B. De archeologienota voor dit nieuwe dossier is nu dus reeds ingediend met het advies dat de zones binnen advieszone B die bij de toekomstige werkzaamheden (nieuwbouw) bedreigd worden, zullen worden opgegraven.

De aanwezige archeologische waarden in deze zone worden op heden, ikv dit voorliggend sloopdossier, met het toekomstige onderzoek in het achterhoofd, *in situ* bewaard.

De uiteindelijke archeologische werfbegeleiding viel veel lichter uit dan initieel voorzien. Dit aangezien de sloopwerken in zone B steeds oppervlakkig bleven (max 50cm onder maaiveld) en een archeologische begeleiding hier zodus niet nodig was. Bijgevolg kan men wel stellen dat er grote afwijkingen waren t.o.v. de maatregelen opgenomen in de adviserende archeologienota. Er was namelijk weinig tot geen archeologisch veldwerk uit te voeren. Er werden geen afwijkingen t.o.v. de Code van Goede Praktijk opgetekend.

Er werden geen archeologische vondsten of stalen genomen tijdens het onderzoek waardoor er geen sprak is van enige bewaring of deponering ervan.

3 Lijsten

3.1 Figurenlijst

Figuur 1: Opdeling van het plangebied in adviezone A (geen verder archeologisch onderzoek vereist) en zone B (verder onderzoek vereist), volgens de AN met ID19674.....	4
Figuur 2: Overzicht van de verschillende zones en ingrepen.....	5
Figuur 3: Het onderzoeksterrein tijdens de sloopwerken op 16/06/2023 (@BAAC)	6
Figuur 4: Weggehaalde kelder muur en aanvulling talud thv Zone 10 , situatie op 07/08/2023 (@BAAC).....	6
Figuur 5: Zicht op de verwijderde kelder muur thv Zone 1, situatie op 07/08/2023 (@BAAC) ...	7

3.2 Plannenlijst

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (digitaal; 1:10.000; 25.10.2022).....	2
Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 25.10.2022).	3

4 Bibliografie

- AGIV, 2019a. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Grootschalig Referentiebestand (GRB).
- AGIV, 2019b. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Orthofotomozaïek, middenschalig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- AGIV, 2019c. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- ROBBERECHTS, B., 2021. *Archeologienota Mechelen Zwartzustersvest*, Leuven. Available at: <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/19674>.

5 Bijlagen

xxx